

Les titulacions d'Educació i l'Espai Europeu d'Educació Superior a la Universitat de Bremen

Informe elaborat per

Francesc Jesús Hernández i Dobon

Departament de Sociologia i Antropologia Social

Universitat de València

Abril / maig, 2007

Nota preliminar

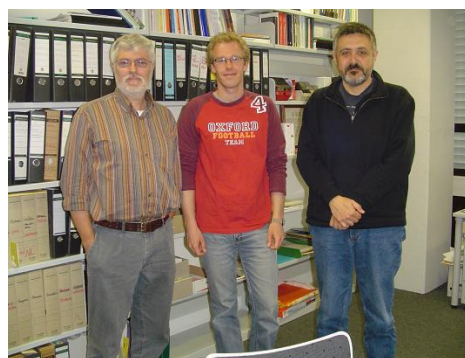
Aquest informe, que ha estat realitzat en abril/maig de 2007, durant una estada en la Universitat de Bremen de dues setmanes, té l'objectiu de mostrar l'aplicació del Procés de Bolonya en un centre capdavanter, per tal de poder aplicar els seus avanços a la nostra Universitat de València. El contingut d'aquest Informe complementa el realitzat sobre la Universitat de Göttingen durant l'any 2006, que es pot consultar en:

<http://www.uv.es/magisteri/informe.pdf>

Cal agrair la col·laboració particularment de la Dra. Eva Kammler (kammler@uni-bremen.de), membre de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació i responsable dels programes de mobilitat, i també del Prof. Dr. Norbert Ricken, degà de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació, i del sr. Friedhelm Arning, administrador del Centre per a la Formació del Professorat (ZfL). També cal agrair la col·laboració dels doctorands G. Renaut i Schwind.

[Prof.Dr. Norbert Ricken, Dra. Kammler i l'autor, al Deganat de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació]

[Sr. Friedhelm Arning, doctorand Gilles Renaut i l'autor al despatx de la Dra. Kammler]

Les fotografies han estat realitzades per l'autor. L' informe es pot consultar en:

<http://www.uv.es/fjhernan/magisteri/infobremen.pdf>

[Fotografia de la portada: Campus de la Universitat de Bremen, amb el Pavelló de Vidre de la Casa dels Estudiants, la Biblioteca (darrere) i l'emblemàtica Torre-Far del Centre d'Austronàutica Aplicada i Microgravetat]

1. Introducció. Bremen i la seua Universitat

1.1. El Land de Bremen

Bremen és una ciutat-estat d'Alemanya (condició compartida només per Hamburg i Berlín). Està situada al Nord-oest, prop de la desembocadura del riu Weser, on s'hi troba la zona portuària de Bremerhaven. La seua tradició hanseàtica perviu en la importància de les empreses financeres i d'assegurances.¹

1.2. Ciutat de les ciències i universitat

Malgrat una llarga tradició d'ensenyament superior que començà al segle XVI, Bremen no va tindre universitat fins a la reforma alemanya de les Escoles Superiors de 1971.²

La ciutat-estat té el projecte d'esdevenir *ciutat de les ciències* (l'any 2005 fou declarada «Ciutat de la ciència 2005»³), i considera que la seua Universitat n'es un motor decisiu. A més de la importància intrínseca de la universitat com a focus cultural i científic, hi ha projectes i programes concrets que palesen aquesta relació. Més endavant es comentaran alguns exemples, com ara, la dedicació de personal universitari a programes d'introducció a la ciència per a escolars de la ciutat, els projectes dels instituts amb entitats de la regió, la

---

¹ www.bremen.de

² Universität Bremen: *Information*. Universitat de Bremen, març 2003 (anglès).

³ www.stadtderwissenschaft-2005.de.

integració de les biblioteques, l'oferta de places de residències, la Casa de les Ciències a la ciutat, etc.

A continuació es fa una breu descripció de la Universitat.

1.3. Generalitats sobre la Universitat de Bremen

És important per al tema d'aquest informe el fet que la Universitat de Bremen es considera **pionera** respecte de la implantació del procés de Bolonya al conjunt de les universitats germàniques⁴. Més endavant s'expliquen alguns elements d'aquesta consideració.

Els principis de la Universitat de Bremen són la interdisciplinarietat, la proximitat a la pràctica i la responsabilitat social, que es complementen amb la internacionalització i la responsabilitat ecològica, així com la igualtat d'oportunitats dels gèneres. A la Universitat de Bremen hi ha 1.950 persones amb activitat docent i investigadora, 1.250 persones amb ocupació no científica i 23.000 estudiants. La proporció d'homes i dones és molt semblant.⁵

[Campus de la Universitat de Bremen]

La procedència dels estudiants és significativa. Segons les dades del curs 2002/2003⁶, un 39,7% dels estudiants procedia de la mateixa comunitat autònoma de Bremen; 29,8% de la veïna Baixa Saxònia; 18,6% de la resta d'Alemanya, i un 11,9% dels estudiants era estranger.

Aquesta capacitat d'atracció d'estudiants d'altres comunitats i de l'estranger potser estiga en relació amb la política de residències universitàries, que tampoc no és un assumpte trivial respecte a la relació entre la ciutat i la seua universitat. L'allotjament universitari

⁴ Universität Bremen; Hochschulrektorenkonferenz: *Schritt für Schritt zur Bologna-Universität*, ja cit.

⁵ Universität Bremen; Hochschulrektorenkonferenz: *Schritt für Schritt zur Bologna-Universität*. Universitat de Bremen, 15 març 2007, i entrevistes amb la Dra. Kammler i amb el Prof. Dr. Ricken.

⁶ Universität Bremen: *Information* (anglès), ja cit.

afavoreix la mobilitat d'estudiants estrangers, redueix els desplaçaments i permet integrar els estudiants amb la ciutat (una certa experiència en té la Universitat de València amb el cas del Col·legi Major de La Coma). En el cas de la Universitat de Bremen també hi ha la voluntat decidida d'afavorir la seua activitat i la integració amb la ciutat amb l'oferta d'allotjaments. Hi ha residències, com ara la de Teerhof, que serveixen a la dinamització de zones urbanes⁷. En el curs 2002/2003⁸ hi havia 1.515 habitacions per a estudiants en 11 residències universitàries al preu d'uns 200 euros al mes⁹. Amb la mateixa proporció de places de residència en relació a l'alumnat matriculat, la nostra Universitat de València hauria de tindre... més de 3.000 places!

[Riu Weser, illa de Teerhof (a l'esquerra) i residència universitària de Teerhof (primer edifici a l'esquerra)]

---

⁷ Teerhof és una illa en mig del riu Weser. «Teer» vol dir «quitrà» i era una zona de servei per a la navegació fluvial. Fou totalment destruïda durant la Segona Guerra Mundial. Als anys 90, la ciutat desenvolupà un projecte per recuperar-la com a zona residencial (hi ha, per exemple, accés de vehicles només per als residents, etc.), dins d'un projecte de recuperació del front fluvial de la ciutat. La universitat hi va contruir una residència, que té una part (la planta baixa) al servei d'iniciatives socials i polítiques de la ciutat.

⁸ Universität Bremen: *Information* (anglés), ja cit.

⁹ El preu és barat perquè el sistema és més bé de petits apartaments amb cuina. Hi ha prou amb una persona d'administració els dies feiners en horari d'oficina i un manteniment mínim. El mobiliari és d'IKEA.

2. Generalitats sobre el Procés de Bolonya

Abans d'explicar l'organització de l'estudi i la recerca relacionada amb l'Educació, cal introduir dues explicacions complementàries, a propòsit del tipus d'oferta docent segons el Procés de Bolonya (epígraf 2.1) i del tipus d'institucions universitàries que es donen a Alemanya (epígraf 2.2).

2.1. Tipus d'oferta docent

Com es sabut, tot seguint el Procés de Bolonya, la relació de titulacions derivades de l'oferta educativa universitària es compon de graus, postgraus, doctorats i diplomes¹⁰:

2.1.1. Grau o Bachelor

El grau en la terminologia anglosaxona és *Bachelor*, i té una durada de 6 o 7 semestres. Es divideix, segons la especialitat, en:

- *Bachelor of Arts*
- *Bachelor of Science*

També es pot dividir (i aquesta és una **diferència** respecte a la Universitat de València) en

- *Ein-Fach-Bachelor*, és a dir, grau en una especialitat.
- *Zwei-Fächer-Bachelor*, és a dir, grau en dues especialitats. En aquest cas, pot distingir-se entre l'especialitat principal i la complementària o no fer-ho.

El títol de *Lehramt* (**Magisteri**) suposa la formació de *Bachelor*, val a dir, de grau, **més una formació** complementària, segons l'especialitat, que s'indica més endavant, quan també s'explicarà aquesta peculiaritat del *Bachelor* amb dues especialitats.

---

¹⁰ Encara que amb dades del curs 2002, el text Universität Bremen: *Information* (anglès), ja cit., ofereix unes dades significatives sobre les certificacions expedides per la Universitat. Serien: graus (44%) -20% de mestres i 24% d'altres titulacions-, diplomes (53%), màsters (1%) i doctorats (2%).

2.1.2. Master

El títol de Màster s'obté després de 3 o 4 semestres. Segons l'especialitat es divideix també en:

- *Master of Arts*
- *Master of Science*

2.1.3. Diplom

Val a dir, diploma.

2.1.4. Doctorat

Les dues vies per arribar al doctorat són diferents respecte de les nostres.

Pel que fa al títol de doctor, la Universitat de Bremen ha fundat la primera *Graduirteschule zur Ausbildung von Doktoranden in den Sozialwissenschaften* (és a dir, **Escola de Graduats** per a la Formació de Doctorands en Ciències Socials, la denominació anglesa és: *Bremen International Graduate School of Social Sciences*) que s'ha establert a Alemanya. La Universitat anuncia la creació d'altres *Graduate Schools*.¹¹ Aquesta creació d'una institució especialitzada, una Escola de Graduats, en el doctorat també és una diferència respecte de la Universitat de València.

En el cas de la Facultat de Ciència de l'Educació i la Formació hi ha també altra possibilitat per realitzar un doctorat¹², que podríem anomenar de **tutoria**. Hi ha «colaboradors científics»¹³ a temps parcial -que poden tindre responsabilitats docents, de recerca o organitzatives- que dediquen l'altra part de la seua activitat a formar-se com a doctorands, però no hi ha uns cursos establerts. La formació estaria dirigida pels responsables del doctorat (potser seria l'equivalent més a les nostres comissions de doctorat que als tutors o tutores),

---

¹¹ Universität Bremen; Hochschulrektorenkonferenz: *Schritt für Schritt zur Bologna-Universität*, ja cit.

¹² Entrevistes amb la Dra. Kammler i amb el Prof. Dr. Ricken.

¹³ E1. L'expressió «col·laborador científic» és genèrica. Sembla freqüent anomenar «personal científic» a allò que nosaltres anomenem PDI. Tot el personal científic no necessàriament té funcions docents (és a dir, tot no és «professorat»). És el cas no només de personal amb funcions de recerca, sinó també de personal amb funcions, diguem-ne, orgàniques, com són els responsables de programes d'intercanvi, relacions internacionals, centres, etc. (la mateixa Dra. Kammler, n'és un cas). Per això, la distinció bàsica del «personal científic» és fa entre el personal científic a temps complet i el personal científic a temps parcial. Entre el personal científic a temps parcial es trobarien els doctorands que s'esmenten en el cas de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació; l'altra «part» del seu temps es dedica a la formació pròpia del doctorat. Més endavant s'explica la composició de la Facultat de Ciències de l'Educació.

que són els que determinen el currículum formatiu del doctorand i la seua activitat, que conclou, lògicament, amb la defensa d'una tesi doctoral. Aquest model de doctorat està, lògicament, més integrat amb l'accés a la docència universitària.

2.2. Tipus d'institucions universitàries

Tot deixant de banda en aquesta tipologia ja l'esmentada *Graduate School* i el *Seminari*, que és el cas, per exemple, del Seminari de Pedagogia de Göttingen, ja comentat i que manté aquesta denominació per raons històriques¹⁴, hi ha tres tipus d'institucions universitàries:

1. Facultats
2. Centres
3. Instituts

En el cas de Universitat de Bremen, trobem institucions dels tres tipus. A continuació es presenten breument. Més endavant, amb l'explicació de l'oferta docent, s'afegirà informació complementària.

El personal científic (professorat i altre personal amb responsabilitats de recerca o organitzatives) està adscrit a una determinada facultat. Els centres tenen més bé un caràcter «superestructural»¹⁵. La divisió entre centres i instituts s'explica per la diferència entre docència i recerca, respectivament. Els instituts són entitats més formalitzades que les nostres línies i unitats de recerca, com s' exposarà més endavant.

---

¹⁴ www.erziehungswissenschaft.uni-bremen.de/

¹⁵ Entrevista amb la Dra. Kammler.

[Boulevard amb l'edifici de Geisteswissenschaften 2 a l'esquerra i la Biblioteca a la dreta]

2.3. Altres conceptes

2.3.1. Crèdits

Hi ha una diferència de còmput entre el credit-ECTS al sistema universitari espanyol i a l'alemany.

Al nostre sistema, 1 crèdit = 25 h. d'aprenentatge, càlcul que deriva de:

1 grau = 3 cursos

1 curs = 2 semestres

1 semestre = 15 setmanes lectives

1 setmana lectiva = 5 dies feiners

1 dia feiner = 10 hores d'aprenentatge

(o bé 6 dies per setmana a 8 hores)

$3 \times 2 \times 15 \times 5 \times 10 = 4.500$ hores d'aprenentatge per grau

1 grau = 180 crèdits, aleshores 1 crèdit = 25 hores d'aprenentatge.

El càlcul alemany és¹⁶:

1 grau = 3 cursos

1 curs = 45 setmanes [A Espanya 30!]

1 setmana = 40 hores [A Espanya 50!]

---

¹⁶ Manllevat de: www.zfl.uni-bremen.de/begriffe.html.

$3 \times 45 \times 40 = 5.400$ d'aprenentatge per grau

1 grau = 180 crèdits, aleshores 1 crèdit = 30 hores d'aprenentatge.

Lògicament, en el sistema espanyol hi ha 22 setmanes no lectives (52 - 30), la qual cosa és un 42,3% de l'any, mentre que en el plantejament alemany només 7 (52 - 45), és a dir, la tercera part que en el cas nostre!. Això vol dir que en el plantejament alemany es poden suposar 8 hores d'aprenentatge al dia i aconseguir com a resultat un equivalent de temps d'aprenentatge superior, mentre que en el nostre cas, amb la hipòtesi «forçada» de 10 hores al dia (o poc més de 8 hores, si contem 6 dies per setmana), s'arriba a un equivalent menor (25 hores, val a dir, l'equivalent alemany és un 120% l'espanyol)

2.3.2. Consecutivitat i polivalència

En els textos alemanys es subratlla la importància del caràcter *consecutiu* del nou sistema i la seua *polivalència*, dues nocions que resulten pràcticament novedoses per als nostres estudis de Magisteri. El caràcter consecutiu i polivalent, que es dedueix de l' EEES, s' explica en l'organització dels estudis, comentada més endavant.

Després d'aquestes explicacions preliminars, es detallen a continuació les institucions universitàries relacionades amb l'Educació, la seua oferta docent, i l'adaptació al Procés de Bolonya.

3. Institucions relacionades amb l'Educació

L'organització de l'estudi i la recerca relacionats amb l'Educació és **molt diferent** a la Universitat de Bremen i a la de València. En algun cas hi ha integrats elements que a la nostra estan separats (és el cas de la l'Escola de Magisteri i la Facultat de Pedagogia), o bé s'han separat, atenent a les seues funcions, entitats que a la nostra romanen unificades (com s'explicarà més endavant en el cas del ZfL i el ZWB).

3.1. Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació

3.1.1. Divisió en Facultats i distribució dels ensenyaments relacionats amb l'Educació

La Universitat de Bremen es divideix en 12 facultats (abreviades FB -per *Fachbereich*- i numerades FB 1 fins a FB 12). La distribució del professorat entre les diferents facultats és molt equitativa, encara que lleugerament superior a les ciències de la natura¹⁷, és a dir, hi ha un cert equilibri entre alumnat i personal científic en les facultats.

Pel que fa a les titulacions relacionades amb l'Educació, les **diferències** més notables entre la Universitat de Bremen i la Universitat de València són:

a) Deixant de banda els centres (concretament, el ZfL), les titulacions relacionades amb l'Educació s'imparteixen fonamentalment a la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació (que té l'abreviatura FB 12)¹⁸. Més endavant es comenten els estudis que s'hi realitzen.

b) A diferència de la Universitat de València, la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació no té vinculació amb els estudis filosòfics, que estan integrats en la Facultat d'Estudis Culturals (FB 9), on es troba formació relacionada amb l'Art, la Música i la Musicologia, la Filosofia, la Religió i l'Esport.

---

¹⁷ Universität Bremen: *Information* (anglès), ja cit.

¹⁸ www.erziehungswissenschaft.uni-bremen.de.

c) També a diferència de la nostra universitat, els ensenyaments d'Educació Social s'ubiquen en la Facultat de Ciències Humanes i de la Salut (FB 11), on es troben la Psicologia, Ciències del Treball i l'Educació Social/Treball Social.

d) Lògicament, no hi ha Escola de Magisteri, i tots els ensenyaments relatius a la docència estan agrupats en una única facultat.

La resta de facultats són: Facultat de Física/Enginyeria Electrònica (FB 1), Facultat de Biologia/Química (FB 2), Facultat de Matemàtiques/Informàtica (FB 3), Facultat de Enginyeria i Tecnologia (FB 4), Facultat de Ciències de la Terra (FB 5), Facultat de Dret (FB 6), Facultat d'Economia (FB 7), Facultat de Ciències Socials (FB 8) i Facultat d'Estudis Lingüístics i Literaris (FB 10).¹⁹

Perviu una certa divisió tradicional en la universitat alemanya entre les ciències de la natura (*Naturwissenschaften*), les ciències de l'esperit (*Geisteswissenschaften*), etc., només en la distribució del campus (nom dels edificis, etc.), però no té vigència acadèmica. En la foto, l'edifici *Geisteswissenschaften*-dos (GW 2), on es troba la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació i les facultats 7, 8, 9, 10 i 11.

3.1.2. Personal

El personal adscrit a la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació²⁰ a hores d'ara és:

---

¹⁹ Universität Bremen: *Information* (anglès), ja cit, i www.uni-bremen.de.

²⁰ Hi ha un link en la pàgina home de la facultat que genera una llista d'una base de dades cada vegada (per la qual cosa no es proporciona la URL).

	homes	dones	total
Col·laboradors científics ²¹	16	21	37
. . . . . dels quals, doctors	7	9	16
. . . . . no doctors	9	12	21
Personal a temps parcial	24	10	34
. . . . . dels quals, són professors doctors	22	10	32
. . . . . no consta	2	0	2
TeMi (Col·laboradors tècnics?)	3	1	4
VM (?)	0	7	7
Secretaris/Secretàries	0	9	9
Fass (?)	0	1	1
No consta	0	5	5
. . . . . dels quals, són professors doctors	0	1	1
. . . . . dels quals, són doctors, no professors	0	1	1
. . . . . dels quals no consta si són professors o doctors	0	3	3
TOTAL	43	54	97

(No s'inclou en aquesta relació personal de centres relacionats amb l'Educació, però no adscrit a la Facultat, com ara el personal del Zentrum für Lehrerbildung).

3.1.2. *Ulteriors divisions*

Malgrat que tot el personal està adscrit a la Facultat, hi ha «àrees de treball» (amb els seus responsables, la seua pàgina web, etc.), com ara:

- Didàctica de la matemàtica²²,
- Didàctica del alemany en primària²³,
- Pedagogia de l'escola bàsica²⁴,
- Taller d'escola bàsica²⁵,
- *Sachunterricht*²⁶.

Cadascuna d'aquestes àrees de treball té una pàgina web, on consta la persona o persones de contacte, els membres de l'àrea, la recerca associada a aquesta àrea, les persones

---

²¹ Com s'ha explicat abans, els col·laboradors científics seria l'equivalent al personal docent o (no «i») investigador (o amb responsabilitats organitzatives).

²² www.primary.uni-bremen.de/mathe.

²³ www.deutschdidaktik-primar.uni-bremen.de.

²⁴ <http://www.grundschulpaedagogik.uni-bremen.de>.

²⁵ www.gsw.uni-bremen.de.

²⁶ www.sachunterricht.uni-bremen.de. Més endavant s'explica aquesta noció que no té traducció directa a la nostra llengua.

col·laboradores, publicacions (amb molts textos *on line*), documentació, etc. Comentaré a continuació algunes diferències particulars amb la nostra situació, relacionades amb les dues darreres àrees de la relació.

Les àrees de treball, per di-ho així, estructuren l'oferta docent; la qual cosa no vol dir que tota l'oferta docent estiga estructurada per les àrees, o que totes ho facen. Altrament dit, les àrees de treball no semblen equivalents als nostres departaments, sinó més bé amb les unitats docents que organitzen internament la docència (que no en són totes). A continuació es copia una d'aquestes organitzacions, a tall d'exemple, que correspon al Taller d'escola bàsica. No cal traduir tot el text. Només es pretén que es visualitze com la unitat (en aquest cas el taller d'escola bàsica) estructura una matèria (que té uns crèdits al pla).

Concepte   Cooperació   Taller

Taller pedagògic GW2 A1180

Hora	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8 – 9	Tutoria d'examen Axel Schusters	Tutoria d'examen Sabine Darboven		Tutoria d'examen Florian Steinbach i Sebastian Steinbach	
9 – 10					
10-11	FABIWI Tutoria Bianca Blume	Taller obert Michael Haag Und AG Seminar Jochen Hering	Taller obert Anja Oettinger		Taller obert Syrina Laubvogel i Anne Goldmann
11-12	FABIWI Bianca Blume				
Pausa de migdia	Ausleihe Pelin Dönoglu Stefanie Buschmann	Ausleihe Nils Tietjen Chie Yokogawa Nina Brinkmann	Ausleihe STUGA- Sitzung	Ausleihe Eva Zabel Kim Schrörs	Ausleihe (Katja Lenz) Yasmin Yaruz
13-14	GSW Teamsitzung		Examenskoll. Anja Oettinger	Introducción a Tutoria	
14-15	„Lernwerkstätten ....“		Tutoria von Michael Markus Hochschulpolitik findet auf der ASTA Etage statt!!!	Studienberatung Syrina Laubvogel	
15-16		FABIWI Tutoria Bianca Blume	FABIWI Tutoria Bianca Blume		Guitarra Tutoria Samuel
16-17	FABIWI Tutoria Katharina Frantzen	FABIWI Tutoria Katharina Frantzen	FABIWI Tutoria Nils Farke		
17-18	FABIWI Tutoria Nils Farke	FABIWI Tutoria Nils Farke	Tutoria d'examen Ines Rosemann i Insa Dietrich		
18-19	FABIWI Tutoria Nils Farke				

Taller pedagògic GW 2 B1750

Hora	Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
8-9					
9-10					
10-11	Examenskoll.	Taller obert			Taller obert
11-12	U.Carle	Sven Trostmann			Sven Trostmann
Pausa de migdia	Guitarra Tutoria Anne	Ausleihe Hanni Jehram Nancy Corn Mirja Röner	Guitarra Tutoria Samuel	Ausleihe Insa Lindenberg	Ausleihe Boris Maretzke Dagmar Heinewitz
13-14	GSW Team „Lernwerkstätten als Orte...“			Introducción a Tutoria	
14-15				Julia Hajek i Kirssten H.	
15-16	Guitarra Tutoria Anne	Ocupat Markus Schrader 12-EW-G/H-1591	Ocupat M. Eckhardt	Ocupat W. Sailer 12 EW-G/H-1584	Introducción a Tutoria de Ann- Sophie i Ann- Christin
16-17	FABIWI Tutoria René Stenzel				
17-18	FABIWI Tutoria René Stenzel	Sachunterrichts Projecte Ilona Rother			Block VA „Schreiben...“ 12-EW-G/H-1580
18-19	Taller obert Jürgen, Christian, Ole				

Una altra diferència amb la nostra universitat es troba en la presència d'una àrea de treball que es denomina *Sachunterricht*, expressió que es podria traduir com ensenyament o instrucció de coses, objectiva o substantial, i que en la presentació de l'àrea es defineix com *Interdisziplinäre Sachbildung / Sachunterricht (ISSU)*, és a dir, formació / instrucció objectiva interdisciplinària. És a dir, es tracta d'una àrea que correspon a les nostres ciències naturals i socials i les tècniques, però contemplades des d'una perspectiva interdisciplinària (recordeu que un dels principis de la Universitat de Bremen era la interdisciplinarietat)²⁷. Aquesta àrea ofereix assignatures en 6 mòduls, que són:

- Introducció a la ISSU (Formació / instrucció objectiva interdisciplinària)
- Fonaments de les ciències i les tècniques de la natura de la ISSU.
- Fonaments de les ciències socials i culturals de la ISSU.
- Estudis pràctics interdisciplinària en la ISSU.
- Ciència especialitzada de la natura.

²⁷ www.sachunterricht.uni-bremen.de/index.php

- Ciència especialitzada de la societat.

Relacionada amb aquesta àrea de treball hi ha una iniciativa que mereix tractament a banda.

.1.3. La iniciativa ELISA

Segons la documentació general de la universitat, 100 col·laboradors científics i estudiants de la universitat treballen en projectes amb escoles de Bremen per introduir els estudiants a la ciència²⁸. En el cas de la Facultat de Ciències de l'Educació una concreció d'aquesta voluntat és el **laboratori** ELISA. ELISA són les inicials d'*Entdeckendes Lernen im naturwissenschaftlichen Sachunterricht*, val a dir, Laboratori d'Ensenyament per Descobriments en l'Aprenentatge (Objectiu) Científic-natural²⁹, i és una experiència semblant a allò que poden trobar els escolars al si dels museus de ciències però dins de l'estructura de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació. Lògicament, aquest Laboratori té una doble perspectiva: cap a fora, pel que fa a l'oferta formativa a centres escolars, etc., i cap a dins, pel que fa a la teorització de l'aprenentatge de les ciències (en aquest cas) naturals.

Les fotos que hi ha a la seua pàgina web en són significatives:

[Muntatge fotogràfic procedent de: www.elisa-lab.uni-bremen.de]

Les fotos realitzades per l'autor de l'informe:

---

²⁸ Universität Bremen: *Information* (alemany), ja cit.

²⁹ www.elisa-lab.uni-bremen.de

fotografies del laboratori ELISA, accés, taula de treball i instruccions per als escolars. El text de la columna diu:

LABORATORI

Moure-vos amb precaució i lentament

No posar-vos res en la boca

No menjar ni beure res

Prendre només el que està al vostre lloc de treball

3.2. El Centre per a la Formació del Professorat (ZfL)

El *Zentrum für Lehrerbildung* (Centre per a la Formació del Professorat, conegut per les sigles ZfL) és la superestructura que organitza té els següents camps d'acció³⁰:

a) Organitza la coordinació de la docència de la Facultat de Ciències de l'Educació amb la resta de Facultats (perquè els estudis de, per exemple, Llengua Alemanya o Història que fan els estudiants dels *Bachelors* de les titulacions de Magisteri són els mateixos que el de altres titulacions).

b) D'aquesta funció es deriva també que organitzi la formació del professorat que ja està al sistema educatiu però vol continuar els seus estudis. Per exemple, l'oferta de màsters per a docents en actiu, amb titulació de magisteri (Lehramt). Té, per dir-ho així, una activitat, per dir-ho així, «extramurs»³¹.

³⁰ Entrevista amb el sr. Friedhelm Arning.

³¹ Entrevista Dra. Kammler.

c) Organitza la coordinació entre la docència d'Educació i les institucions externes. Per exemple, les pràctiques dels estudiants a les escoles. En general, s'entén -literalment- com un pont entre la universitat i la societat.

d) Avalua els resultats de la formació. En l'entrevista amb el sr. Arning, preguntat pel procés d'avaluació que se realitzava, va mostrar-se contundent: «Nosaltres no volem fer una avaluació de cada professor, cada any... Nosaltres volem avaluar si els mestres estan realment ben formats, si les pràctiques que fan els serveixen, etc.».

3.3. El Centre per a la Formació Contínua (ZWB)

El *Zentrum für Weiterbildung* (Centre per a la Formació contínua, conegut per les sigles ZWB) desenvolupa activitats formatives al si de la Universitat de Bremen, com ara, seminaris oberts, de temàtica variada i bona part d'ells, aparentment, amb una pretensió interdisciplinària³². Alguns exemples coetanis a l'estada:

- Gestió de projectes. Plantejament de tasques i mètodes (seminari de 2 dies, de 9:15 a 17:00 h.)
- La paraula - el meu espill. Impulsos des de la biblioteràpia i la poesia-teràpia per al treball amb persones majors i malaltes (1 dia, 9:00 a 17:00 h.)
- El meu equip i jo. conflicte de rols com a perjudici: companya - dona (2 dies, 9:00 a 16:00 h.).
- *What Color is Your Parachute*. Planificació professional i pensament en xarxa (2 dies, 9:00 a 18:00 h.), etc.

Integra també un programa semblant al de la nostra Nau Gran.

Hi ha diferències notables, per tant, entre l'estructura de la Universitat de Bremen:

Facultats-ZfL-ZWB

i la nostra

Facultats i Escoles / SFP / Gade / Nau Gran / Observatori d'Inserció...

La nostra organització no permet dues relacions que semblen establides en el cas estudiat:

a) La relació entre la formació de professorat (extern, docents del sistema educatiu) i els postgraus educatius (i la recerca hi associada), que és competència de les facultats/escoles/departaments.

---

³² Universität Bremen: Veranstaltungskalender. Veranstaltungen für die Öffentlichkeit. April, Mai, Juni, Juli, 2007.

b) La relació entre l'organització que fa l'avaluació i aquella altra que té la capacitat d'organitzar la formació. O, formular a la manera de l'entrevista amb el sr. Arning: ¿Qui avalua que els i les mestres estan ben formats? o que les pràctiques són escaients?

3.4. Instituts

Com s'ha dit, els instituts estan adreçats a la recerca. Per això el seu comentari es farà més endavant (cap. 5é). Ara, que es tracta de l'oferta docent, s'anotarà només la relació d'Instituts adscrits a la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació i les seues abreviatures habituals³³:

- Institut Lernen, Organisiert und Selbgesteuert (LOS)
- Institut für arbeitsorientierte Allgemeinenbildung.
- Institut für angewandte Biographie- und Lebensweltforschung (IBL)
- Institut für Erwachsenen-Bildungsforschung.
- Institut für Humanistische Pädagogik in Schule und Weiterbildung (HPSW)

3.5. Altres

Cal arreplegar una iniciativa que tampoc no té equivalent a la nostra universitat. A la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació hi ha també un *Frauenbeauftragtenkollektiv*, és a dir, el col·lectiu comissionat per a les dones. Aquesta **Comissió de dones** s'ocupa, segons diu la seua pàgina web, de totes les qüestions relacionades amb la igualtat d'oportunitats tant en l'estudi com en la formació de les dones (estudiants o docents), incloses les relacionades amb cursos o seminaris específics.³⁴

Hi ha taulers a la Facultat on s'indiquen les persones de contacte d'aquesta Comissió en cadascuna de les especialitats.

---

³³ <http://www.erziehungswissenschaft.uni-bremen.de/institute.php>.

³⁴ <http://www.frauen-fb12.uni-bremen.de>.

4. Oferta de titulacions relacionades amb l'Educació

4.1. Explicacions prèvies

Hi ha titulacions relacionades amb l'Educació que capaciten per a la docència en un nivell educatiu i altres que no tenen aquest objectiu.

En el cas dels estudis adreçats a la formació de docents (*Lehramtstudiengänge*) s'estructuren d'acord amb el sistema d'estudis alemany (ja esmentat en l'informe sobre la Universitat de Göttingen³⁵), que distingeix, dintre del magisteri a la Instrucció Pública (*Lehramt an öffentlichen Schulen*³⁶), els següents nivells educatius

- Primarstufe (Educació Primària). Cursos 1 / 2 / 3 / 4
- Sekundarstufe I (Educació Secundària). Cursos 5 / 6 / 7 / 8
- Sekundarstufe II (Educació Secundària). Cursos 9 / 10 / 11 / 12 / 13³⁷

Deixant de banda el *Kindergarten*, i respecte al tipus de centres on es desenvolupen aquests nivells educatius, podríem parlar de:

- Grundschulen (1. - 4. Klasse) (Escola bàsica, cursos 1r al 4t)
- Sekundarschulen (5. - 10. Klasse) (Escola secundària, cursos 5é al 10é)
- Gymnasien (5. - 13. Klasse) (Institut, cursos 5é al 13é)

La qual cosa origina els títols de mestre o docent respectius. Aquesta distribució s'arregla en la taula següent:

---

³⁵ www.uv.es/fjhernan/magisteri/informe.pdf.

³⁶ L'expressió «öffentliche Schule», que literalment és «escola pública», no correspon a la nostra, que es contraposa a «escola privada», sinó que significa més bé a allò que s'anomenava la Instrucció Pública, val a dir, l'Escola en general. Aprofite la nota per a dir que allò que nosaltres entenem per «escola privada» és marginal a Alemanya i a altres països desenvolupats europeus. Algunes dades. L'any 2005 el percentatge d'estudiants en l'escola privada era del 6,7% a tota Alemanya. En el cas del *Land* de Bremen, el 8,2% (Font: Statistisches Bundesamt). Les dades de l'any 2004, mostren, per exemple, que els països escandinaus, que tant bé queden al PISA, presenten percentatges encara inferiors: Finlàndia (5,2%) i Suècia (6,0%) (font OCDE, 2006). Les revistes *Focus* i *Spiegel* han tractat d'aquest tema de manera central als seus números d'abril.

³⁷ Anteriorment, 4 cursos en la República Federal i 5 a la República Democràtica. Aquesta discrepància està en procés d'unificació als diferents *Länder*.

Edat	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Curs	1r	2n	3r	4t	5é	6é	7é	8é	9é	10é	11é	12é	13é ³⁸
Nivell	E. Primària				E. Secundària i						E. Secundària ii		
Centre	Grundschulen												
					Sekundarschulen ³⁹								
Magisteri	M. en escola bàsica												
					M. en Secundària								
					M. en Institut								

Com ja ha estat explicat en l'informe anterior⁴⁰, no totes les universitats imparteixen tots els nivells de formació de docents.

4.2. Titulacions de magisteri

En general, l'esquema de l'oferta docent seria:

Tipus de magisteri	Durada (semestres)	Estructura dels estudis
Magisteri en Escola Primària i Secundària amb especialització Primària	8	Bachelor en Ciències de l'Educació (6 semestres) més Master en Educació, amb especialitat «Magisteri en Escola Bàsica» (2 semestres) o Màster «Formació i Participació en la infància temprana», que inclou la qualificació per al Magisteri en Escola Bàsica (4 semestres).
Magisteri en Escola Primària i Secundària amb especialització Secundària (fins a curs 10é)	8	Bachelor en Ciències de l'Educació (6 semestres) més Master en Educació, amb especialitat «Magisteri en Escola Secundària» (2 semestres)
Magisteri en Institut / Escola completa	10	Bachelor de 2 especialitats amb una especialitat principal i una especialitat complementària (6 semestres), més Màster en Educació amb l'especialitat «Magisteri en Instituts»

³⁸ Curs en extinció el 2013, a fi d'unificar l'escolaritat a tots els *länder* alemanys. El sistema té un cert caràcter de «*patchwork*», segons la Dra. Kammler [L'opinió de l'autor de l'informe és que aquesta és la valoració que fa una especialista alemanya en Educació, dins d'una tradició intel·lectual exquisitament racionalista; i que la nostra escola-barracó és molt més *patchworked* que l'alemanya, però açò és una opinió...]

³⁹ A vegades es parla de Gesamtschule, val a dir, Escola completa.

⁴⁰ www.uv.es/fjhernan/magisteri/informe.pdf.

Magisteri en Educació Especial	10	Bachelor de 2 especialitats amb una especialitat principal i una especialitat complementària (6 semestres), més Màster en Educació amb l'especialitat «Pedagogia Inclusiva ⁴¹ »
Magisteri en Escola professional (com a fonamental)	10	Bachelor de 2 especialitats amb una especialitat principal i una especialitat complementària (6 semestres), més Màster en Educació amb l'especialitat «Magisteri en Escoles Professionals»
Magisteri en Escola professional (com a complementari)	4	Màster en Educació (4 semestres), amb un orientació professional especialitzada i una segona especialitat com a formació complementària amb l'especialitat «Magisteri en Escoles Professionals»

4.2. Oferta de titulacions

4.2.1. Consideracions prèvies

Com es va mostrar en l'informe sobre la Universitat de Göttingen⁴², hi ha una **diferència** bàsica entre la manera de programar les matèries dels cursos (el currículum) entre el cas estudiat i la nostra universitat. En el cas de la Universitat de València la distinció bàsica és entre matèries troncales, obligatòries o optatives, i no hi ha una distinció qualitativa entre aquelles matèries que s'imparteixen en el primer o en el segon quadrimestre. Aquest no és el cas en el currículum dels centres analitzats.

- En primer lloc, les matèries («llicions», «seminaris» i «tutories») estan agrupades (en «àmbits», «mòduls», etc.), el que organitza millor l'optativitat. Val a dir, el que hi ha aprovat oficialment són aquests agrupaments generals (àmbits, mòduls), però després la facultat (el seminari, el departament...) fa la seua oferta anual de cursos i seminaris, la qual cosa sembla més respectuosa amb l'autonomia universitària.

- En segon lloc, hi ha una distribució de les assignatures, ubicant-se les més generals o fonamentals als primers cursos.

- En tercer lloc, hi ha una distribució al llarg del curs (amb llicions en el primer quadrimestre i seminaris en el segon).⁴³

⁴¹ En planificació.

⁴² www.uv.es/fjhernan/magisteri/informe.pdf

⁴³ He segut testimoni de com algun professor considera aquesta distribució fins i tot "natural".

- Hi ha possibilitat de variació dins de l'àmbit i el mòdul. Val a dir, la matèria concreta que s'ofereix cada curs (per exemple, un seminari) no només pot variar cada any, sinó que fins i tot hi ha una certa tradició universitària que considera que el docent ha d'actualitzar els continguts que ofereix cada any.⁴⁴

(Com que aquest tema està molt desenvolupat en l'informe anterior, no cal repetir-ho ací).

A continuació s'explica la formació concreta. Encara que també està en procés de reforma⁴⁵, a hores d'ara la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació (FB 12) de la Universitat de Bremen imparteix les següents titulacions⁴⁶:

Amb l'esquema anterior, l'oferta de titulacions efectiva (BA, MA, etc.) és:

4.3.2. Bachelor en Pedagogia

Literalment, Bachelor en especialitat Ciència de l'Educació, que, com s'ha vist adés, és la base dels magisteris⁴⁷. Hi ha ací un matís terminològic: l'expressió alemanya és singular, «Erziehungswissenschaft», front a la nostra denominació, habitualment en plural.

Durante el segon quadrimestre del curs 2006/2007 (allò que s'anomena a Alemanya el semestre d'estiu), l'oferta docent per a aquest grau era:

Mòdul	Títol	Actes ⁴⁸
1	Mòdul introductor	6 actes d'aprofundiment de 2 hores a la setmana. Per exemple: Mètodes qualitatius de recerca social / Pierre Bourdieu: Lectura de La distinció / Formació de les famílies en les escoles infantils / Cooperació entre pares i mares i escola / etc.
2	Fonaments de teoria de l'ensenyament i l'aprenentatge	2 actes de presentació general (de 2 hores a la setmana), que són: Panorama general sobre Teories i Models didàctics i mètodes d'ensenyament / Didàctica general sobre el fonament de la psicologia de l'aprenentatge. 12 seminaris de 2 hores a la setmana (optatius). Com ara:

⁴⁴ El sr. degà va explicar que, lògicament, aquest sistema també pot permetre una certa perversió, ja que l'oferta potser es repetesca d'any a any, o els títols amaguen una no variació real (ho va explicar amb la broma de què a un mòdul es podia oferir Montessori-1, Montessori-2, Montessori-3...), i s'havia de vetlar perquè l'optativitat i l'actualització de continguts foren reals.

⁴⁵ Universität Bremen: *Information*. Universitat de Bremen, desembre 2004 (alemany).

⁴⁶ www.erziehungswissenschaft.uni-bremen.de/studiengaenge.php

⁴⁷ www.ew-lehramt.uni-bremen.de

⁴⁸ La denominació actes de presentació general, actes d'aprofundiment o actes complementaris es refereix a allò que nosaltres anomenaríem cursos o seminaris, però aquests termes no apareixen a la documentació. S'hi parla de «Überblicksveranstaltungen», «Vertiefungsveranstaltungen» i «Begleitveranstaltungen».

		Configuració dels lligams d'aprenentatge: la pedagogia de Freinet / Resultats de la psicologia de la instrucció i la seua aplicació a l'ensenyament / Ensenyament obert / Desenvolupament i aprenentatge / etc.
Pràc.2	Actes complementaris per al practicum de ciència de l'educació	12 actes. (Intensius: 2 dies, amb 6 h. cada dia)
Pràc.2	Actes complementaris per al practicum de ciència de l'educació del Bachelor de 2 espec. (Gymnasium)	12 actes. (Intensius: 2 dies, amb 6 h. cada dia)
3	Aprenentatge, desenvolupament i socialització	1 actes de presentació general (de 2 hores a la setmana), amb el títol de, precisament, Fonaments d'aprenentatge, desenvolupament i socialització. 10 seminaris de 2 hores a la setmana, com ara: Aprofundiment en la teoria de l'ensenyament i l'aprenentatge / Deisgualtat social i gènere / Racisme i possibilitat d'una educació antiracista / etc.
	Qualificacions clau des de la ciència de l'educació	8 actes, com ara: Tallers d'aprenentatge com lloc d'un aprenentatge autodirigit / Jugar amb les lletres, les paraules i els números / Llenguatge i moviment / etc.

4.3.3. Bachelor (de dos especialitats) en Escola Primària

4.3.4. Bachelor (de dos especialitats) en Escola Secundària

Que s'estructuren d'acord amb el següent esquema:

Estructura dels estudis de les especialitats de Grundschule/Sekundarschule					
3r curs	El mòdul conclusiu inclou un treball de <i>Bachelor</i> en una de les especialitats de la instrucció (didàctica específica) o en ciència de l'educació 15 crèdits (8%)				Qualificacions clau (incl. pràcticum d'orientació)
2n curs	Especialitat A	Especialitat B	Didàctica especial A Didàctica especial B incl. pràctica en l'escola	Ciència de l'educació incl. pràctica en l'escola	
1r curs					
Suma de crèdits	45	45	30	30	15
Proporció de l'estudi	25%	25%	17%	17%	8%

Les possibilitats de combinació entre dues especialitats estan acotades. Hi ha possibilitats limitades, i després combinacions no permeses (la taula següent arreplega les possibilitats; no cal apuntar la llarga llista d'incompatibilitats).

	Especialidad obligatoria	Segunda especialidad
Escuela básica (cursos 1/4) (Grundschule)	Alemany o Matemàtica elemental	Anglès, Art, Música, Religió, Sachunterricht o Esport
Escuela secundària (5/10) (Sekundar- o Gesamtschule)	Alemany, Matemàtica elemental i Anglès, Francés o Espanyol	Una obligatòria o Formació orientada al treball, Biologia, Química, Història, Art, Música, Física, Política, Religión o Esport.

Hi ha una **diferència** respecte del tractament de l'Educació Infantil respecte del nostre cas. La formació de mestres per a l'Educació Infantil no és una titulació de grau a la Universitat de Bremen, com a tal. Tanmateix hi ha dues possibilitats (encar que dóna la impressió que aquest és un tema en reforma). En primer lloc, hi ha la possibilitat de la formació del Magisteri en Escola Bàsica (Bachelor i Màster), amb una certa especialització

en Escola Infantil (Vorschule). En segon lloc, per als docents als *Kindergarten* hi ha una formació d'uns dos anys, que imparteix la mateixa Universitat, però que no és una titulació de grau pròpiament⁴⁹. En aquest cas, la situació seria més semblant als nostres estudis de formació professional (el cicle formatiu corresponent) superior, encara que amb docència a la universitat.

El Bachelor en Educació Primària i el d'Educació Secundària presenta una programació docent semblant a l'anterior en la seua dinàmica, per la qual cosa no cal copiar-la. En la seua pàgina web s'inclou un *exemple* per tal d'entendre la dinàmica **d'adquisició de crèdits**, que també sembla diferent al nostre cas.

Exemple

- Participació activa en classes (llicions i seminaris) ... habitualment, 3 crèdits,
- Breu examen oral, a la fi del semestre (amb assessorament, en el cas d'estudiants estrangers) ... 1 crèdit,
- Treball (l'anomenen: «assaig escrit comprensiu») a la fi del semestre ... 3 crèdits.

A tall d'exemple, un estudiant pot arregar en aquesta disciplina, per exemple:

	crèdits
7 cursos (llicions o seminaris), per semestre (amb participació)	21
1 treball que presenta en un curs (ho tria l'estudiant)	3
6 examens orals (suposem que no s'examina d'un curs)	6
Total	30

(Aquesta, 30 crèdits per semestre, seria una proporció adequada per obtenir els 180 crèdits en 3 cursos).

La relació d'*actes* i aquesta taula permet veure una altra **diferència molt important** amb el nostre sistema. No només la possibilitat de realitzar activitats intensives o tallers, és diferent respecte de la nostra organització, sinó que també la noció de tutoria presenta sensibles diferències. La importància que se li dona és molt superior a la que nosaltres li concedim. I això fonamentalment perquè, per dir-ho en breu, *la participació en la classe exigeix l'assistència a tutories*. En el nostre cas, generalment hi ha una divisió entre les dues coses. Un estudiant pot ser molt participatiu a la classe però no assistir a les tutories. La

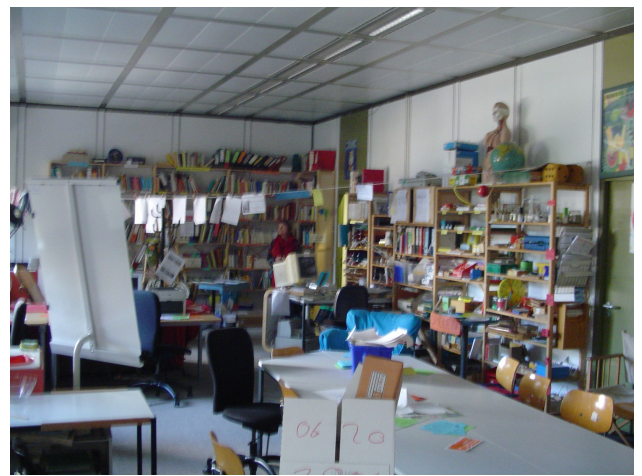
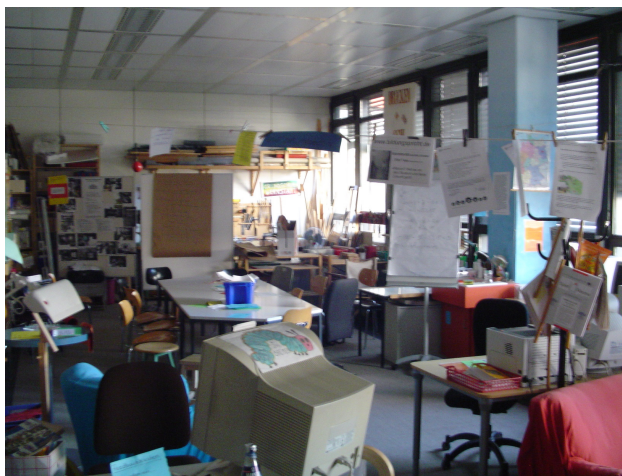
---

⁴⁹ Entrevistes amb la Dra. Kammler i amb el Prof. Dr. Ricken.

filosofia universitària alemanya és molt distinta: quan es parla de participació al curs (no a la classe!) es vol dir també assistència regular a tutories. En l'informe de la Universitat de Göttingen ja es va posar de relleu que la previsió docent era que l'estudiant tenia 1 hora de tutoria (*tutorium*) per cada hora de classe, de lliçó (*Vorlesungen*).

D'altra banda, els *tallers de escola bàsica*, que ja han estat esmentats anteriorment (epígraf 3.1.2) es desenvolupen en un lloc concret (el «taller» pròpiament dit), que és una espai atapeït de recursos i gestionat també pels estudiants. La sèrie de fotografies següent ho explica.

[Taller de l'Escola Bàsica -Educació Primària]

4.3.5. Bachelor (de dues especialitats) en Educació Especial

Sembla que hi ha en extinció un títol de magisteri en educació especial, Behindertenpädagogik (Lehramt). La fórmula alemanya «Behindertenpädagogik» significa literalment «Pedagogia de discapacitats». Es defineix així: Docència i investigació per a la integració de les persones discapacitades, psicologia aplicada per a infants amb dificultats de conducta o aprenentatge, teràpies del llenguatge i discapacitat severa.⁵⁰ Ara bé, en la planificació es substitueix aquest magisteri pel ja comentat adés de Magisteri en Educació Especial, que parteix del Bachelor en Pedagogia i es completa amb un Master en Educació Inclusiva, que serà ofertat també per als Bachelors de Primària i Secundària.

4.3.6. Bachelor en Docència Laboral

Literalment és el Bachelor que correspon a la titulació de Professor Laboral o Formació Orientada al Treball⁵¹. Encara que és un *Bachelor* amb dos especialitats, es distingeix una principal i una secundària. El Bachelor i la formació complementària que ha estat esmentada adés capaciten per a la formació en Secundària de WAT Wirtschaft-Arbeit-Technik (Economia, Treball, Tècnica).

Hi ha tres especialitats: Tecnologia / Tèxtil / Ciència de l'Alimentació.

El Pla d'Estudis d'aquesta titulació s'explica així:

Cada semestre s'estudia un mòdul d'una especialitat científica i, en el curs 1r i 2n, un mòdul de didàctica.

En el curs 1r, s'ensenyen els fonaments de l'especialitat, per la qual cosa és obligatori el mòdul «Introducció a la formació orientada al treball» i el mòdul «Introducció a les disciplines parcials de la formació orientada al treball» (junts, 15 crèdits). En l'àmbit de la didàctica s'ofereix el mòdul «Didàctica de la formació orientada al treball».

En el segon curs, hi ha la «formació econòmica», en la qual s'ha d'estudiar els àmbits de la «formació tècnica» i la «formació per a l'alimentació i el consum».

En el tercer curs es continua la formació especialitzada.

(Aquesta formació té un màster que començarà el semestre d'hivern del curs 2008/2009⁵²)

---

⁵⁰ Universität Bremen: *Studium der Erziehungs- und Bildungswissenschaften*. Fachbereich 12. Sense data.

⁵¹ <http://www.s-hb.de/arbeitslehre>.

⁵² Quan concloga la primera promoció dels graduats. Adoneu-vos la capacitat de planificació alemanya, tan diferent de la nostra.

4.3.7. Màsters

Ja han estat indicats els màsters corresponents a les titulacions de magisteri:

- Màster en Educació amb especialització "magisteri en escola bàsica"
- Màster en Educació amb especialització "magisteri en escola secundària"
- Màster en Educació amb especialització "magisteri en institut"
- Màster en Educació amb especialització "pedagogia inclusiva"
- Màster en Educació amb especialització "magisteri en escola professional"

4.3.8. Diplomes (Diplom)

A més, a hores d'ara, s'ofereix 1 diploma:

- **Erziehungswissenschaft (Diplom)**

Val a dir, «Diploma en Ciències de l'Educació». Aquest Diploma té dues modalitats:

a) **Behindertenpädagogik**

Pedagogia de discapacitats.

b) **Erwachsenenbildung/Weiterbildung**

Formació de Persones Adultes / Formació contínua.⁵³

El resum que s'ofereix d'aques diploma és: Docència i investigació sobre el concepte *Lifelong Learning*, formació d'adults, a més d'institucions, aprenentatge autodirigit, teoria i història de la formació d'adults, polítiques de formació contínua.⁵⁴

4.3.9. Altres

Com ha estat dit abans, els ensenyaments relatius a la docència musical s'agrupen en una altra facultat, concretament la Facultat d'Estudis Culturals (FB 9), on hi ha els estudis de Música i Musicologia. A la relació anterior, per tant, caldria afegir el grau o *bachelor* anomenat «Pedagogia de la Música». A més de la seua ubicació en la distribució universitària, hi ha dues diferències més respecte a la nostra especialitat de Magisteri musical. Primera, la «Pedagogia de la Música» és una titulació de dues especialitats (noció que ja ha estat explicada)⁵⁵. Segona, s'especifica que hi ha una prova d'accés o examen d'ingrés.

---

⁵³ www.ifeb.uni-bremen.de.

⁵⁴ Universität Bremen: *Studium der Erziehungs- und Bildungswissenschaften*, ja cit.

⁵⁵ En la entrevista amb el sr. degà i preguntat sobre aquest tema, va destacar la coordinació entre la Facultat de Ciències de l'Educació i la corresponent als estudis musicals en la titulació de magisteri musical.

4.4. Una ullada general

Una ullada general a la formació de mestres, la proporciona aquest esquema:

Magisteri en...		
Grundschulen (Escola bàsica)	Sekundarsch. (Escola Secundària)	Gymnasien (Institut)
Sol·licitud d'admissió en estudis de Bachelor (tot considerant les combinacions de disciplines ⁵⁶ i les condicions d'admissió ⁵⁷)		
Matriculació en dues especialitats , la combinació de les quals estiga acceptada per als estudis de Magisteri.		
Estudi del currículum de pedagogia relatiu a l'àmbit d'especialització (de l'escola elemental, la bàsica o la secundària) [Elementar-, Grundschul- und Sekundarschulbereich]		Estudi en dues especialitats de Bachelor relatives a la qualificació educativa [„Zwei-Fächer-Bachelor“, Berufsfeld Schule]
Ambdues especialitats s'estudien amb el mateix abast.		Una especialitat és la especialitat principal i l'altra és la secundària.
Una especialitat ha de ser Alemany o Matemàtica Elemental.	Una especialitat ha de ser Alemany, Matemàtica Elemental, Formació Orientada al Treball o una Llengua Estrangera (Anglès, Francés o Castellà)	Una especialitat ha de ser Alemany, Matemàtica o una Llengua Estrangera (Anglès, Francés o Castellà). Aquesta disciplina pot ser estudiada com la disciplina principal o com la disciplina secundària. Es poden combinar també dues ciències naturals (Química, Física, Biologia)
Conclusió dels estudis amb el títol de Bachelor of Arts (B.A.)		Conclusió dels estudis amb el títol de Bachelor of Arts (B.A.) o Bachelor of Science (B.Sc).
Sol·licitud d'admissió en estudis de Master específicament didàctic		
Estudis en el currículum del Master of Education (Grundschule) (2 semestres)	Estudis en el currículum del Master of Education (Sekundarschule) (2 semestres)	Estudis en el currículum del Master of Education (Gymnasiums Schule) (2 semestres)
Sol·licitud d'admissió en el practicum ⁵⁸		
Conclusió dels estudis amb el títol de Master		

⁵⁶ www.zsb.uni-bremen.de/lehramtsstudium.html.

⁵⁷ www.zsb.uni-bremen.de/zulassung.html.

⁵⁸ L'expressió alemanya és «Referendariat», que correspon a l'expressió castellana, molt habitual a Latinoamèrica, «pasantía, que no és exactament igual al nostre *practicum* actual.

5. Recerca relacionada amb l'Educació

5.1. Distribució en Instituts

La recerca relacionada amb l'Educació es desenvolupa als Instituts, com succeeix en general en altres àmbits científics de la universitat alemanya. En aquest punt les diferències amb el que és habitual a la nostra universitat són més que notables. Com va estar explicat a l'informe sobre la Universitat de Göttingen, els Instituts acompleixen una doble funció:

- a) Estructuren el professorat respecte del seu enquadrament en els àmbits i mòduls, als quals s'ubiquen els cursos i seminaris, la qual cosa vincula la docència a la recerca, i
- b) Estructuren la relació del professorat amb altres centres de recerca (organitzacions, empreses, etc.), del mateix camp (vegeu l'epígraf següent).
- c) Estructuren el treball, mitjançant projectes (vegeu l'epígraf 5.3).

A la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació hi ha 5 instituts, que són:

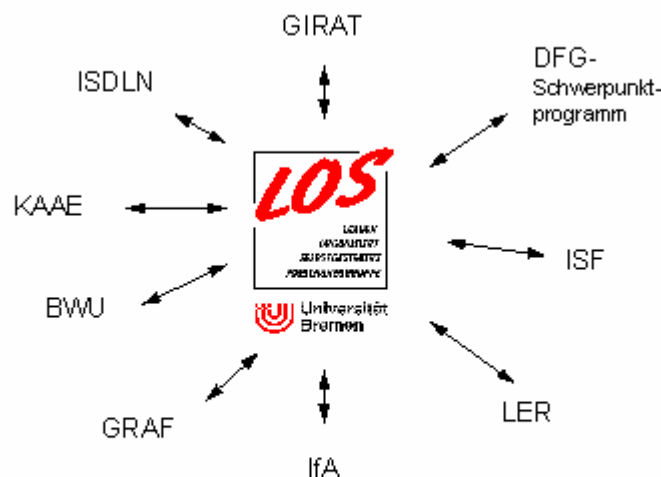
- *Institut Lernen, Organisiert und Selbsgesteuert (LOS): Institut d'Aprenentatge Organitzat i Autodirigit.*
- *Institut für arbeitsorientierte Allgemeinenbildung: Institut per a la Formació General Orientada al Treball.*
- *Institut für angewandte Biographie- und Lebensweltforschung (IBL): Institut per a la Recerca Aplicada en la Biografia i el Món de Vida.*
- *Institut für Erwachsenen-Bildungsforschung: Institut per a la Recerca en Formació de Persones Adultes.*
- *Institut für Humanistische Pädagogik in Schule und Weiterbildung (HPSW): Institut per a la Pedagogia Humanista en l'Escola i la Formació Contínua.*

Una **característica notable** de la nòmina d'Instituts de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació és l'obertura de la recerca a temes no exclusivament escolars. Fins i

tot es podria dir, tot atenent a les denominacions, que la forma tradicional de l'escola ja no resulta la més important en el conjunt de l'activitat investigadora.

5.2. Xarxes de recerca

Com s'ha apuntat abans i com es va detallar a l'informe relatiu a la Universitat de Göttingen, els instituts permeten una articulació entre la recerca universitària i altres institucions, tant de recerca com socials. En el cas del Seminari de Pedagogia de la Universitat de Göttingen, es mostrava, per exemple, la relació amb l'Institut für angewandte Biographie- und Lebensweltforschung (IBL) de la Universitat de Bremen⁵⁹.

GIRAT: Groupe interdisciplinaire de recherche sur l'autoformation et le travail (GIRAT), que amb el LOS organitzà la primera conferència mundial del tema a Montreal, l'any 1997.

DFG: És la fundació alemanya de promoció de la recerca.

ISF: Institut per a la Recerca Social Empírica de Münster.

LER: Programa de desenvolupament rural a Recife (Brasil).

IfA: Institut per a la recerca interdisciplinària sobre persones majors, de Bremen.

GRAF: Groupe de Recherche d'Autoformation, que organitzen anualment els Col·loquis Europeus sobre l'Autoformació.

BWU: Centre de Formació de la Economia en la regió del Baix Weser.

⁵⁹ www.uv.es/fjhernan/magisteri/informe.pdf.

KAAE: Xarxa d'Àsia i el Pacífic sobre aprenentatge autodirigit de l'Associació Coreana d'Educació d'Adults (KAAE), que organitzà el primer taller sobre aprenentatge autodirigit el 1995 a Seul.

ISDLN: Xarxa Internacional per a l'Aprenentatge autodirigit (creada el 1986 per Huey B. Long, té un Simposi Anual a Florida).

A més, el LOS promou la DGSL, Societat Alemanya per a l'Aprenentatge Autoorganitzat.

5.3. Treball en projectes

Una altra característica notable dels Instituts és que organitzen la seua activitat de recerca i relació, mitjançant projectes. A tall d'exemple, es detallen els projectes que inclou en la seua pàgina web l'*Institut für arbeitsorientierte Allgemeinenbildung* (Institut per a la Formació General Orientada al Treball)⁶⁰.

- Anàlisis dels llibres sobre Treball, Economia i Tècnica dels llibres de Secundària (Projecte BMBF).
- Proyecto de cooperación multimèdia con el ganador en el concurso "Premio Alemán de las Personas Mayores de Multimedia" (des de 1997)
- Producció de materials docents sobre estalvi energètic⁶¹ (des de 1999)
- Desenvolupament i avaluació del projecte de formació laboral del Suzhou Education College⁶², en la província Jiangsu, China (1997-2003).
- Taller d'aprenentatge obert sobre doctrina laboral (projecte de recerca amb les escoles de Bremen i Bremerhaven (des de 1998).
- Cooperació amb la Universitat Estatal de Belgorod (en la regió Schwarzerde), de la Federació Russa (des de 1999).
- Projecte de cooperació amb l'Escola núm. 6 de Bremen, amb el títol "Pensament econòmic i aprenentatge de l'acció: joventut amb futur a Bremen", programa del BMBF (2000-2005).
- Cooperació amb l'Organització Patronal de Bremen, amb un taller que es desenvolupa en 3 escoles.
- Projecte Comenius sobre Cooperation between Schools and Parents in Relation to Autonomy of Schools (COSPRAS)⁶³ (2002-2004).

---

⁶⁰ www.iaab.de/projekte.html.

⁶¹ www.energie-umwelt-schule.de

⁶² www.fgbsuzhou.com.

⁶³ www.cospras.com.

[Pati interior de l'edifici GW 2, on està la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació]

6. Altres temes

6.1. La «Setmana Internacional»

La Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació organitza anualment una *Setmana Internacional*, amb un objectiu doble: l'actualització i l'intercanvi d'experiències en el camp de l'educació i la formació i l'arreglada d'informació sobre el propi procés de reforma. En aquest sentit, es tracta d'una iniciativa complementària d'eventuals informes com aquests, ja que es tracta no visitar altres centres, sinó de ser visitat per especialistes d'altres indrets.

Els resultats d'aquesta setmana es publiquen. A continuació es detalla, a tall d'exemple, el contingut de la darrera setmana, celebrada els dies 12-16 de juny de 2006, tot indicant el o la ponent, el seu centre de procedència, el país i el títol de la seua aportació, tots ells manllevats de la publicació dels textos aportats pels autors i les autores (vegeu la il·lustració).

Participant	Lloc	Estat	Títol
René B. Christiansen	Holbaek	Dinamarca	Aprentatge basat en problemes en la escola danesa. Estudi del nivell 9é.
Angela Lehner	Baden	Àustria	Xarxes d'internet per al professorat de l'escola

Wieternik			bàsica
Kathy Maclachlan	Glasgow	Escòcia	Alfabetització d'adults: teoria i pràctica.
Margaret Karczmarzyk	Gdansk	Polònia	Jugant amb els sentits. Anant més enllà de la discapacitat d'aprenentatge.
Eero Pantzar	Tampere	Finlàndia	Aprenentatge (al llarg de la vida) tridimensional.
Ozlem Unluhisarcikli	Istanbul	Turquia	Adquisició de competències professionals informals a Turquia.
Olga Bombardelli	Trento	Itàlia	Possibilitats d'aconseguir competències d'aprenentatge d'alumnes amb dificultats d'aprenentatge (dislèxia)
Susanne Malmberg Harder	Holbaek	Dinamarca	Equips de professors i desenvolupament de la pràctica en la escola primària danesa.
Werner Becker	Luxemburg	Luxemburg	"Aprenentatge barrejat" Un model interaccionista per aprendre a aprendre en l'escola rural, multicultural i multilingüe, de Luxemburg.
Borjana Ivanova	Plovdiv	Bulgària	Educació i formació intercultural dels infants a Bulgària.
Adam J. Ledger	Hull	Anglaterra	Coneixement en l'acció. Pensaments sobre la pràctica del teatre en l'educació superior de la Gran Bretanya.

6.2. Universitat d'Estiu

La universitat té, com en el cas de Göttingen, una important activitat d'estiu, amb l'organització de cursos, una universitat d'estiu, etc. Aquesta activitat és particularment important per a docents. Per exemple, en la Universitat d'Estiu de l'any 2003 participaren més de 1.500 mestres⁶⁴.

6.3. Biblioteca

La biblioteca universitària presenta també algunes diferències respecte de la nostra. Des del punt de vista científic, el més notable és que, igual que en el cas de Göttingen, el catàleg està unificat amb les biblioteques de la ciutat. És a dir, el catàleg dona informació dels

---

⁶⁴ Universität Bremen: *Information* (alemany), ja cit.

llibres «de les biblioteques de Bremen i la seua universitat». A més, el catàleg té unificat tot tipus de recurs (llibre, llibre electrònic, material audiovisual, etc.). La qual cosa permet accedir a més recursos.

En el cas de la biblioteca universitària, hi ha també algunes diferències organitzatives respecte de les nostres, que potser siga interessant referir.

1. L'horari és més ampli (9:00 / 22:00 h.), encara que el temps de préstec és més reduït (fins a les 19:00).

2. Hi ha personal d'informació en cada planta (que també s'encarrega, per exemple, d'ajudar a trobar un llibre, etc.). Val a dir, el personal està a les plantes i no sempre darrere d'un mostrador.

3. Hi ha un servei de guarda-roba, on s'han de deixar bosses, etc. Els estudiants accedeixen a la biblioteca amb una cistella de plàstic (semblant a les menudes dels supermercats). Tampoc no es poden entrar les bosses dels ordinador (els portàtils també es posen a les cistelles).

4. L'accés al catàleg de la biblioteca des de dins de la biblioteca es fa mitjançant un codi i un password personal, i l'aplicació que només té habilitat un navegador. El temps diari està limitat a 2 hores. Això permet que els serveis d' internet de la biblioteca no esdevinguen un cibercafé.

[Secció de Pedagogia de la 3a planta de la Biblioteca de la Universitat de Bremen]

7. Conclusions i propostes

Les persones entrevistades subratllaren l'heterogeneïtat de models a les universitats alemanyes i la necessitat d'habilitar un procés de revisió (cada cinc anys en el seu cas) del procés, perquè aquest s'ha de fer per assaig-error.

Els suggeriments per a la nostra Universitat que es poden extreure de l'experiència de la Universitat de Bremen són de dos tipus: iniciatives que es podrien desenvolupar dins del marc organitzatiu actual de la nostra universitat i iniciatives que demandarien un canvi estructural. A tall de conclusió, s'anoten aquestes propostes tot considerant els dos grups.

7.1. Propostes que es podrien realitzar dins del marc organitzatiu actual

1. Multiplicar l'oferta de residències universitàries.
2. Enfortir els vincles amb la comunitat.
3. Definir l'oferta d'assignatures mitjançant àmbits i mòduls més generals.
4. Unificar el sistema d'avaluació en les assignatures (crèdits per participació, per examen oral, per treball escrit).
5. Redefinir les tutories, com a indicadores de la participació de l'estudiant.
6. Reduir els "treballs" dels estudiants, com a indicador de la participació.
7. Definir i unificar el sistema d'avaluació per a estudiants de mobilitat (erasmus, etc.)
8. Redefinir els examens (oral, terminal) i els treballs (informe escrit comprensiu).
9. Distribuir l'oferta de les assignatures en funció del curs (més teòriques als primers anys, més concretes a la fi) i respecte del semestre (més lliçons al primer i més seminaris al segon).
10. Obrir un portal d'internet per a cada especialitat.
11. Obrir un portal d'internet per a cada «àmbit de treball» (unitat docent).
12. Obrir un portal d'internet per a cada «institut» (unitats i línies de recerca)

13. Definir i exposar públicament cada unitat o línia de recerca els projectes, col·laboradors externs, memòries, producció bibliogràfica, etc.
14. Organitzar un laboratori d'aprenentatge per descobriment per a estudiants d'educació obligatòria.
15. Introduir tallers (cursos) o seminaris intensius.
16. Habilitar tallers (espais).
17. Realitzar setmanes internacionals de recepció d' experiències educatives
18. Crear una Comissió de la Dona.
19. Programar la posada en marxa de diplomes i postgraus amb cursos d'antelació.
20. Multiplicar la presència d'estudiants estrangers.
21. Unificar els sistemes d'informació bibliogràfica de la universitat i de la Generalitat.
22. Suscriure un conveni de col·laboració amb la Universitat de Bremen (hi ha només col·laboració en l'àmbit filològic⁶⁵)
23. Sistematitzar la revisió del procés i fer-la periòdicament.

7.2. Propostes que demandarien un canvi organitzatiu

1. Replantejar el càlcul d'equivalent horari del crèdit.
2. Unificar l'Escola de Magisteri i la Facultat de Pedagogia.
3. Separar els estudis educatius dels filosòfics.
4. Introduir títols de grau de dos especialitats en totes les especialitats de Magisteri.
5. Descomposar el nostre SFP en un servei de formació de professorat (extern) i un servei de formació de la comunitat educativa (intern).
6. Assumir la formació contínua dels docents en el sistema educatiu des de l'Escola de Magisteri/Facultat de Pedagogia.
7. Crear una Escola de Graduats.
8. Disposar un sistema de doctorat per tutoria.
9. Unificar els centres realacionats amb l'Educació en una única facultat.

---

⁶⁵ Hi ha una activa seu de l'Institut Cervantes a Bremen.

10. Introduir la especialitat de Mestre de Ciències, de caràcter interdisciplinar⁶⁶.
11. Introduir la especialitat de Mestre de Formació Contínua.

El professor Peter Alheit (Univ. de Göttingen), coneixedor del nostre interès pel desenvolupament del Procés de Bolonya en els estudis relacionats amb l'Educació, va recomanar la visita a la Universitat de Bremen, així com l'estudi de la Universitat de Hannover, ja que aquesta disposava de l'oferta de totes les titulacions de Magisteri. El professor Norbert Ricken, degà de la Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació de la Universitat de Bremen, ens recomana també l'estudi de l'organització de la Universitat de Hamburg, un model, explica, diferent al de Bremen. S'anoten, doncs, aquests suggeriments, per a posteriors informes.

Bremen, 8 de maig de 2007

---

⁶⁶ Equivalent al mestratge en *Sachunterricht*.

Taula

Les titulacions d'Educació i l'Espai Europeu d'Educació Superior a la Universitat de Bremen.....	1
Nota preliminar	2
1. Introducció. Bremen i la seua Universitat.....	3
1.1. El <i>Land</i> de Bremen	3
1.2. <i>Ciutat de les ciències</i> i universitat	3
1.3. Generalitats sobre la Universitat de Bremen	4
2. Generalitats sobre el Procés de Bolonya.....	6
2.1. Tipus d'oferta docent.....	6
2.2. Tipus d'institucions universitàries.....	8
2.3. Altres conceptes	9
3. Institucions relacionades amb l'Educació	11
3.1. Facultat de Ciències de l'Educació i la Formació	11
3.2. El Centre per a la Formació del Professorat (ZfL)	17
3.3. El Centre per a la Formació Contínua (ZWB).....	18
3.4. Instituts.....	19
3.5. Altres.....	19
4. Oferta de titulacions relacionades amb l'Educació	20
4.1. Explicacions prèvies	20
4.2. Titulacions de magisteri.....	21
4.2. Oferta de titulacions	22
4.4. Una ullada general	30
5. Recerca relacionada amb l'Educació.....	31
5.1. Distribució en Instituts.....	31
5.2. Xarxes de recerca.....	32
5.3. Treball en projectes.....	33
6. Altres temes	35
6.1. La «Setmana Internacional»	35
6.2. Universitat d'Estiu.....	36
6.3. Biblioteca	36
7. Conclusions i propostes	38

7.1. Propostes que es podrien realitzar dins del marc organitzatiu actual	38
7.2. Propostes que demandarien un canvi organitzatiu.....	39
Taula	41